

2016/53

CDHO
++

ONTVANGEN 29 SEP. 2016

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Christelijke Hogeschool Windesheim
De heer prof. dr. A.W.C.A. Cornelissen
Campus 2-6
8000 GB ZWOLLE

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

[Redacted contact information]

Datum 28 SEP. 2016

Betreft Besluit inzake doelmatigheid hbo Ad Commerciële Economie

Onze referentie
1071780

Uw brief van
20 juli 2016

Bijlagen
1

Geachte heer Cornelissen,

Met uw brief van 20 juli 2016, door de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (hierna: CDHO) ontvangen op 25 juli 2016, hebt u mij het voornemen voorgelegd om het Associate degree-programma Commerciële Economie te verzorgen als bekostigd programma in de gemeente Almere. De opleiding is voorgesteld in het Croho onderdeel Economie en de studielast is door u bepaald op 120 studiepunten.

Advies CDHO

De CDHO heeft mij bij brief van 12 september 2016, kenmerk 2016/53 positief geadviseerd over uw aanvraag. Het advies van de CDHO dat integraal onderdeel uitmaakt van dit besluit, treft u hierbij aan.

Besluit

Gelet op de advisering van de CDHO, het bepaalde in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (hierna: WHW) en in de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs 2014 (hierna: Beleidsregel), heb ik besloten in te stemmen met uw voornemen om het Associate degree-programma Commerciële Economie te verzorgen als bekostigd programma in de gemeente Almere.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor mijn besluitvorming is gelegen in artikel 6.2 van de WHW. Voorts is de Beleidsregel leidraad geweest voor mijn afwegingen.

Motivering

Overeenkomstig het advies van de CDHO, concludeer ik dat uw aanvraag voldoet aan de voorwaarden a, b en c van de Beleidsregel. Voor de nadere motivering verwijs ik u naar de genoemde adviezen van de CDHO.

Croho-procedure

Ingevolge artikel 6.2, zevende lid, van de WHW, vervalt dit besluit indien het programma niet binnen tien maanden na dagtekening van het besluit is geregistreerd in het Centraal register opleidingen hoger onderwijs (Croho). Registratie binnen die termijn is niet eerder mogelijk dan nadat de NVAO over

Een belanghebbende kan tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop het besluit hem is toegezonden schriftelijk bezwaar maken. De belanghebbende dient daartoe een bezwaarschrift in bij de minister/staatssecretaris van OCW, onder vermelding van "Bezwaar", ter attentie van DUO, Postbus 606, 2700 ML in Zoetermeer. Meer informatie over het maken van bezwaar vindt u op www.bezwaarschriftenocw.nl

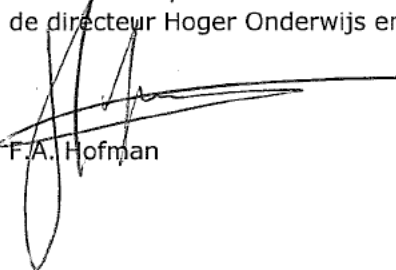
onderhavig programma een positief besluit heeft genomen in het kader van de toets nieuwe opleiding. In verband met de geldigheidsduur van dit besluit, adviseer ik u zo spoedig mogelijk bij de NVAO een aanvraag voor een toets nieuwe opleiding in te dienen.

Onze referentie
1071780

Een afschrift van deze brief is gezonden aan de CDHO, de NVAO, de Vereniging Hogescholen, de Inspectie van het Onderwijs en de Dienst Uitvoering Onderwijs (Groningen).

Met vriendelijke groet,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
dr. Jet Bussemaker
namens deze,
de directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering,

F.A. Hofman

CDHO

**Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs**

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de waarnemend directeur Hoger Onderwijs & Studiefinanciering
de heer R. van der Meer
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Geachte heer Van der Meer,

datum 12 september 2016 Hierbij ontvangt u het advies van de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs inzake de aanvraag van de Christelijke Hogeschool Windesheim ten behoeve van hbo Ad Commerciële Economie te Almere.

onderwerp nieuw Ad programma
advies voltijd
Commerciële Economie
Christelijke Hogeschool
Windesheim
Almere

Ik verzoek u mij een afschrift van uw besluit toe te zenden.

Ik ga ervan uit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,
met vriendelijke groet,

ons kenmerk 2016/53

bijlagen advies CDHO

drs. P.M.M. Rullmann
voorzitter CDHO

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de Minister
mw. dr. M. Bussemaker
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Advies Geachte mevrouw Bussemaker,

Op 25 juli 2016 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs het voornemen ontvangen van de Christelijke Hogeschool Windesheim om de Ad Commerciële Economie als bekostigd voltijdprogramma in Almere te verzorgen. De aanvraag was voorzien van alle voor de beoordeling van de aanvraag benodigde gegevens en is door de commissie in behandeling genomen. Vanwege de zorgvuldige adviesprocedure die de commissie in acht wil nemen heeft de voorzitter van de CDHO op 25 augustus 2016 de beslistermijn verlengd tot 3 oktober 2016.

datum
12 september 2016

onderwerp
Nieuw Ad programma
voltijd
Commerciële Economie
Christelijke Hogeschool
Windesheim
Almere

ons kenmerk
2016/53

bijlage
beoordelingskader

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

Gelet op het hierna volgende adviseert de commissie u om positief te besluiten op het verzoek van de Christelijke Hogeschool Windesheim om Commerciële Economie als bekostigd Ad programma in Almere te verzorgen.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in artikel 6.2 van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts heeft de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 3 juli 2014, verder te noemen de Beleidsregel, voor de commissie als leidraad gediend. Het beoordelingskader treft u in de bijlage bij dit advies aan.

Omschrijving van de aanvraag

Aangevraagd wordt een Ad Commerciële Economie voor de locatie Almere. Het betreft een voltijdprogramma van 120 EC. De Ad is onderdeel van de bachelor hbo Commerciële Economie (Croho domein Economie). De Ad is bedoeld voor doorstromers vanuit mbo4 (handel en zakelijke dienstverlening), havo of vwo (bij voorkeur met het profiel economie & maatschappij). Het programma omvat twee tracks:

- 1) Sales & accountmanagement
- 2) Marketing

De Ad richt zich specifiek op MKB en andere bedrijven in de regio. De Ad leidt op tot marketing- of salesmedewerker voor de sectoren detailhandel, groothandel, ict, financiële dienstverlening/og, specialistische zakelijke dienstverlening, verhuur en overige zakelijke dienstverlening, overige dienstverlening, huishoudelijk personeel en extraterritoriale organisaties.

De aanvrager doet een beroep op de criteria a, b en c van de Beleidsregel.

De aanvraag voldoet naar mening van de commissie aan de criteria a, b en c van de Beleidsregel.

Beoordeling criterium a Beleidsregel

De aanvrager heeft aangegeven dat de aanvraag reeds in het Croho is geregistreerd onder isatnummer 80103. Dit betreft de Ad Commerciële Economie van Stenden Hogeschool die in Emmen wordt verzorgd. Aangezien het voornemen betrekking heeft op bestaand aanbod constateert de commissie dat de noodzaak voor dit programma in de zin van de Beleidsregel is vastgesteld. De aanvraag voldoet aan criterium a van de Beleidsregel.

Beoordeling criterium b Beleidsregel

De aanvrager doet een beroep op een maatschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte.

De voornemens voor de ontwikkeling van Associate degree programma's en het uitbouwen van het totale pakket aan economische hbo opleidingen in de regio Almere zijn opgenomen in diverse regionale onderwijsconvenanten: het Regionaal Convenant mbo-hbo Noord-Holland Flevoland 2014 en het Convenant Hoger Onderwijs Flevoland 2007. Het Regionaal Convenant mbo-hbo Noord-Holland Flevoland 2014 zet in op meer doorstroom vanuit het mbo naar het hbo. De gemeente Almere heeft deze ambitie vastgelegd in haar Onderwijsvisie 2030. In het Convenant Hoger Onderwijs Flevoland 2007 wordt expliciet verwezen naar de ontwikkeling van commercieel economische opleidingen. Tevens is opgenomen dat Ad programma's onderdeel zijn van het convenant en dat over nieuwe voornemens telkens overleg zal plaatsvinden met de convenantpartners. De hogeschool heeft de opdracht gekregen het hoger onderwijs in Flevoland te ontwikkelen en in 2025 minimaal 5.000 studenten aan zich te binden. In Almere wordt met name ingezet op ondernemerschap, economie en techniek. Vanuit het Ministerie van VROM wordt een innovatie-impuls aan Almere gegeven middels het New Towns project: een grootschalig project waarbij een aantal planmatig opgezette steden (Almere, Lelystad) op allerlei terreinen worden aangepakt, zodat deze aantrekkelijker worden voor bewoners en bedrijven. Het aantrekken van nieuwe bedrijven en het uitbreiden van het aanbod aan hoger onderwijs zijn, naast de verbetering van de openbare ruimte, belangrijke elementen in dit project. De Ad Commerciële Economie sluit aan op bovengenoemde afspraken. De commissie is van mening dat het beroep op een maatschappelijke behoefte slaagt.

De commissie beoordeelt de onderbouwing van de landelijke arbeidsmarktbehoefte als volgt. Aanvrager heeft op basis van ROA, *De Arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2020*, de werkgelegenheid in de periode 1996-2014 en de verwachte werkgelegenheid tot 2020 in kaart gebracht voor de sectoren waar deze aanvraag op is gericht, dat zijn de sectoren: detailhandel, groothandel, ict, financiële dienstverlening/og, specialistische zakelijke dienstverlening, verhuur en overige zakelijke dienstverlening, overige dienstverlening, huishoudelijk personeel en extraterritoriale organisaties. Het ROA verwacht, behoudens de sector financiële dienstverlening, voor al deze sectoren een positieve uitbreidingsvraag. Ten opzichte van 2013-2014 komen er in deze sectoren volgens het ROA in de periode 2015-2020 per saldo 37.206 banen bij.

**Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs**

pagina 3 van 7 Voor zowel mbo economie als hbo economie typeert het ROA de landelijke arbeidsmarktsituatie tot 2020 als 'matig'.

Omdat een Ad tevens een sterke regionale functie vervult is in tweede instantie de regionale arbeidsmarkt van belang. Aanvrager heeft in 2015 samen met de CAH door Lexnova advies en onderzoeksbureau (hierna: Lexnova) een haalbaarheidsonderzoek uit laten voeren naar Ad programma's in de regio Flevoland. Het betreft een breed onderzoek waarin de economische/demografische situatie van de provincie is uitgewerkt en waarin is onderzocht voor welke sectoren een Ad kansrijk zou kunnen zijn. Uit cijfers van de provincie Flevoland en het CBS (aangehaald door Lexnova) blijkt dat het aantal inwoners van Flevoland en Almere zal blijven groeien:

	Flevoland	Almere
Aantal inwoners 2014	402.800	196.800
Verwacht aantal inwoners 2020	426.800	212.800
Verwacht aantal inwoners 2030	473.400	257.800

Het herstel op de arbeidsmarkt in Flevoland is goed zichtbaar. Na afname van het aantal nieuwe vacatures in Flevoland in 2012 volgde een licht herstel in 2013. In kwartaal 2 van 2014 waren er 900 vacatures meer ten opzichte van kwartaal 2 in 2013 in Flevoland (UWV: Regio in beeld 2014 Flevoland). De werkgelegenheid in Flevoland neemt, ten opzichte van de rest van Nederland, bovengemiddeld toe en het werkloosheidspercentage vertoont een lichte daling. Volgens het UWV stonden er eind april 2016 in Flevoland 2060 vacatures open (www.werk.nl). Het betreft een stijging van 128% ten opzichte van 2014 (www.werk.nl).

De sector groot- en detailhandel wordt in het onderzoek van Lexnova als meest kansrijk bestempeld voor de ontwikkeling van Ad programma's in Flevoland, gevolgd door de sectoren HTSM en AgroFood:

De sector groot- en detailhandel is de grootste sector van Flevoland. De sector groot- en detailhandel is ten gevolge van de bevolkingsgroei in de periode 2003-2010 aanzienlijk gegroeid. Na de financiële crisis trekt deze sector nu weer aan. Het aantal banen in de sector 'handel' in Almere is tussen 2005 en 2014 toegenomen van 27.516 tot 35.022. De sector detailhandel is de afgelopen jaren in Flevoland vier keer zo hard gegroeid als in de rest van Nederland. Tussen 2007 en 2013 zijn er 2.360 banen bijgekomen dankzij webshops. De verwachte bevolkingsgroei zal eveneens invloed hebben op de groei van de werkgelegenheid binnen de sector groot- en detailhandel. Binnen de sector groot- en detailhandel geven werkgevers in Flevoland aan behoefte te hebben aan 83 tot 132 medewerkers op Ad niveau per jaar.

Uit het haalbaarheidsonderzoek blijkt voorts dat binnen de sectoren HTSM en AgroFood eveneens sprake is van behoefte aan Ad'ers met een economische achtergrond, echter in mindere mate dan in de sector groot- en detailhandel. De overige sectoren zijn in het onderzoek niet aangestipt als regionaal specifieke kansrijke sectoren voor Ad'ers met een commercieel economische achtergrond. Aanvrager heeft op basis van het Lexnova onderzoek de regionale arbeidsmarktbehoefte aannemelijk gemaakt.

pagina 4 van 7 De beroepsbevolking in Almere heeft minder hoogopgeleiden, meer middelbaar opgeleiden en meer laagopgeleiden dan gemiddeld in Nederland. Windesheim Flevoland heeft dan ook van alle hogescholen het hoogst percentage studenten afkomstig uit het mbo. 18% van de jaarlijkse stroom mbo 4 gediplomeerden heeft een diploma in de economische richting. 50% van deze studenten studeert door in het hbo. De verhoging van het opleidingsniveau van de relatief grote groep lager- en middelbaar opgeleiden in Flevoland is van belang om Almere als 'New Town' voor bewoners en bedrijven aantrekkelijker te maken. Deze Ad draagt duidelijk bij aan deze doelstellingen.

Aanvrager heeft n.a.v. het haalbaarheidsonderzoek een verdiepingsslag uitgevoerd. Het betreft een zevental gerichte telefonische interviews. Gelet op de beperkte omvang van dit onderzoek en het feit dat het onderzoek geen kwantitatieve gegevens bevat heeft de commissie dit onderzoek buiten beschouwing gelaten.

Alles overwegend constateert de commissie dat de maatschappelijke behoefte is aangetoond. De landelijke arbeidsmarktperspectieven voor afgestudeerden van deze Ad zijn matig. Een regionale arbeidsmarktbehoefte is aannemelijk gemaakt. De Ad speelt in op een behoefte aan verhoging van het opleidingsniveau van mbo'ers in sectoren die voor Flevoland als kansrijk worden bestempeld. De aanvraag voldoet aan criterium b van de Beleidsregel.

Beoordeling criterium c Beleidsregel

Aanvrager heeft in de prestatieafspraken met de Minister vier zwaartepunten vastgelegd: MKB, Jong & Oud, Educatie en Innovatie. Aanvrager doet een beroep op het zwaartepunt MKB. De commissie is van mening dat de aanvraag voldoet aan het zwaartepunt MKB. Het feit dat de opleiding aansluit op een zwaartepunt heeft als gevolg dat wordt aangenomen dat de aanvraag voldoet aan criterium c, tenzij naar het oordeel van de Minister ruimschoots voldoende aanbod bestaat dat in de vraag kan voorzien.

Vanaf 25 juli 2016 is op de site van de CDHO kennis gegeven van het voornemen van de Christelijke Hogeschool Windesheim om de hbo Ad Commerciële Economie in Almere aan te bieden. Hiermee is aan de instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid gegeven om hun zienswijzen op dit voornemen kenbaar te maken. Stenden Hogeschool heeft bij de CDHO kenbaar gemaakt dat zij niet op de hoogte is gebracht van dit initiatief. Stenden biedt sinds 2012 een Ad Commerciële Economie in Emmen aan en hanteert als voedingsgebied Drenthe en het noorden van Overijssel. Stenden wijst erop dat nu binnen een straal van 75km twee dezelfde Ad's zullen worden aangeboden. Stenden had graag vooraf afspraken gemaakt over het te hanteren profiel, zodat in de behoefte van het werkveld in de regio optimaal zou kunnen worden voorzien. Stenden geeft aan dat destijds op uitdrukkelijk verzoek van het werkveld de Ad Commerciële Economie met het profiel ondernemerschap en techniek is ontwikkeld. De commissie constateert dat Emmen en Almere 175 km van elkaar verwijderd liggen. De commissie verwacht niet dat de Ad in Emmen negatieve effecten van de vestiging van de Ad in Almere zal ondervinden.

pagina 5 van 7 Aanvrager heeft het verwante bekostigde en onbekostigde aanbod in kaart gebracht, inclusief de instroomcijfers van het bekostigde aanbod. De instroomcijfers van het onbekostigde aanbod zijn niet beschikbaar. De commissie constateert dat er naast de Ad in Emmen sprake is van meer verwant landelijk aanbod:

Instroom verwante Ad's

			2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15
Ad Marketing Management	dt	Avans Hogeschool (Breda, Den Bosch toekomstig)	20	21	22	39	35
Ad crossmediale communicatie	vt, dt	Hogeschool Rotterdam (Rotterdam)	0	0	0	0	32
Ad crossmediale communicatie	vt, dt	Inholland (Den Haag, Diemen)	96	56	69	125	120
Ad Commercieel Management	vt, du	Hogeschool Zuyd (Sittard-Geleen)	0	21	40	43	38
Ad Commerciële Economie	vt	Stenden Hogeschool (Emmen)	0	0	5	22	44
Ad Ondernemen	vt, du	Hogeschool Rotterdam (Rotterdam)	0	59	128	192	180
Ad SBRM	dt, du	Avans Hogeschool Den Bosch (Breda toekomstig)	75	72	103	51	74
Ad SBRM	vt, du	Fontys Hogescholen (Eindhoven)	0	61	58	76	62
Ad SBRM	vt, dt	Saxion Hogeschool (Deventer, Enschede)	68	78	81	101	17
Ad SBRM	vt, du	Stenden Hogeschool (Leeuwarden)	151	155	147	145	122
Ad Ondernemen	vt	Windesheim (Almere)	<i>Gestart 2015 met 16 studenten bron: Vereniging Hogescholen</i>				
Ad Sales & Accountmanagement	dt	Hogeschool Rotterdam (Rotterdam)	<i>Goedgekeurd, start in 2016</i>				
Ad Online marketing & sales	dt, du	HAN (Arnhem)	<i>Goedgekeurd, nog niet in Croho</i>				
Ad Commerciële Economie	dt	Fontys Hogescholen (Eindhoven)	<i>Goedgekeurd, nog niet in Croho</i>				
Totaal landelijk			410	523	653	794	724

Bron: Croho/Criho

N.B. De onbekostigde Ad's ontbreken aan dit overzicht omdat hiervan geen instroomgegevens bekend zijn. De verwante niet bekostigde Ad's betreffen: Ad vt+dt Marketingcommunicatie (Schoevers), Ad dt Marketing (LOI), Ad vt Marketing Management (Business School Nooteboom), Ad dt Sales (LOI).

Windesheim biedt in Almere zelf een verwante Ad aan. De Ad Ondernemen is in 2015 gestart met 16 studenten (bron: website Vereniging Hogescholen). Op het gebied van spreiding kan opgemerkt worden dat behoudens de Ad Ondernemen in Almere in de nabijheid geen verwant aanbod wordt verzorgd. De Ad Ondernemen is met name gericht op zelfstandig ondernemerschap, terwijl de Ad Commerciële Economie gericht is op functies in de marketing en sales. Hoewel het wel gaat om verwante Ad's, kan niet gesproken worden van vergelijkbare programma's.

De landelijke instroom in de verwante programma's is de laatste jaren toegenomen. Er is in de afgelopen periode een aantal verwante Ad's goedgekeurd, maar nog niet gestart. Hierbij moet wel opgemerkt worden dat dit programma's in

pagina 6 van 7 deeltijd en duaal betref, waarbij in de praktijk vaak sprake is van leerwerktrajecten/ opscholing van werkenden. De onderhavige aanvraag heeft betrekking op een voltijdprogramma, gericht op doorstroom vanuit het mbo. De landelijke arbeidsmarktperspectieven voor hbo en mbo economie zijn matig. Regionaal blijkt er echter sprake te zijn van vraag naar Ad'ers met een commerciële opleiding. Op grond van het onderzoek van Lexnova lijkt deze vraag groter te zijn dan de 16 Ad'ers die Windesheim in Almere opleidt. Aanvrager heeft met een gedegen instroomonderzoek geconstateerd dat 41 studenten geïnteresseerd zijn om deze Ad te volgen. De commissie is van mening dat sprake is van ruimte op de (regionale) arbeidsmarkt voor deze Ad.

De commissie is van mening dat de inbedding in de regionale kennisinfrastructuur is verzekerd aangezien op de locatie Almere sinds 2011 de bacheloropleiding Commerciële Economie wordt verzorgd.

Alles overwegende is de commissie van mening dat er ruimte is in het landelijk aanbod om het Ad programma Commerciële Economie in Almere te realiseren. De aanvraag voldoet aan criterium c van de Beleidsregel.

Gelet op het vorenstaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs u om positief te besluiten op het voorliggende verzoek.

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

drs. P.M.M. Rullmann
voorzitter

Bijlage:

Beoordelingskader macrodoelmatigheid nieuwe opleiding

Aan de hand van de in de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 3 juli 2014 genoemde voorwaarden worden voornemens tot het verzorgen van een nieuwe opleiding beoordeeld op doelmatigheid. Een nieuwe opleiding kan volgens artikel 6 van deze Beleidsregel alleen doelmatig worden geacht indien het voornemen voldoet aan de criteria a, b en c.

Volgens criterium a heeft het instellingsbestuur aangetoond dat uitbreiding van het landelijk aanbod met de nieuwe opleiding noodzakelijk is en dat de vernieuwing niet kan worden gerealiseerd binnen het landelijk bestaande opleidingsaanbod.

Volgens criterium b heeft het instellingsbestuur aangetoond dat er behoefte bestaat aan de nieuwe opleiding, zijnde overwegend een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend maatschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte, dan wel een overwegend wetenschappelijke behoefte in combinatie met een arbeidsmarktbehoefte.

Volgens criterium c dient het instellingsbestuur aan te tonen dat er in het landelijk onderwijsaanbod ruimte is voor de opleiding. Indien de voorgenomen opleiding aansluit op zwaartepunten die de instelling heeft vastgelegd in de prestatieafspraken¹, wordt aangenomen dat is voldaan aan criterium c, tenzij naar het oordeel van de Minister reeds voldoende opleidingen in de behoefte kunnen voorzien.

¹ In de beschikkingen tot toekenning van de prestatiebekostiging heeft de Minister geen uitspraken gedaan over de doelmatigheid van eventueel in het voorstel aangekondigde nieuwe opleidingen of vestigingsplaatsen.